

BS/167/2013

**OPINIE O PROJEKTOWANYCH ZMIANACH
W FUNKCJONOWANIU OFE**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2013 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

-
- ▶ Dyskusja na temat planowanych zmian dotyczących funkcjonowania OFE sprawiła, że od lipca do listopada br. wyraźnie zmalał odsetek osób, które nie słyszały o rządowych propozycjach (z 29% do 13%). Jednocześnie przybyło przekonanych, że propozycje rządu idą w złym kierunku, a w mniejszym stopniu także osób pozytywnie oceniających projekt. Opinie o planowanych zmianach w systemie emerytalnym krytykuje 53% badanych, podczas gdy 13% ocenia jej pozytywnie.

  - ▶ Deklaracje członków OFE dotyczące ich decyzji w sprawie dalszego przekazywania składek emerytalnych do funduszu są obecnie mniej jednoznaczne niż w lipcu. Blisko połowa spośród nich (48%) deklaruje, że zdecyduje się na pozostanie w OFE, co czwarty zaś twierdzi, że nie zdecyduje się na to. Dość duża część z nich (27%) nie wie jeszcze, co zrobi.

  - ▶ Ponad połowa badanych, spośród tych, którzy słyszeli o projekcie rządowym (53%), uważa, że przyszli emeryci stracą w wyniku planowanych zmian.

Rząd przyjął projekt zmian dotyczących funkcjonowania OFE. Mimo licznych głosów krytyki, w tym także kwestionujących zgodność projektowanych rozwiązań z konstytucją, Rada Ministrów zdecydowała się zachować wszystkie najważniejsze założenia reformy. Zgodnie z projektem, otwarte fundusze emerytalne przełożą do ZUS 51,5% swoich aktywów, w pierwszej kolejności obligacje i bony skarbowe. OFE nie będą już mogły inwestować w obligacje skarbowe oraz instrumenty dłużne Skarbu Państwa. Środki zgromadzone w OFE będą przez 10 lat przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez ubezpieczonego stopniowo przenoszone do ZUS, który będzie wypłacał świadczenia emerytalne. Udział w części kapitałowej systemu emerytalnego będzie dobrowolny: ubezpieczeni w OFE będą musieli zdecydować, czy składka w części ma nadal być przekazywana do OFE, czy też w całości trafiać do ZUS.

Z naszych lipcowych badań wynika, że rządowe propozycje zostały przyjęte z nieufnością. Mimo że Polacy poparli rezygnację z obowiązkowego przekazywania części składki emerytalnej do OFE, to całość planowanych zmian oceniali raczej negatywnie. Krytycznie oceniali także intencje działania rządu, który – w opinii społecznej – w swoich decyzjach nie kieruje się dobrem przyszłych emerytów. Połowa ubezpieczonych w otwartych funduszach emerytalnych zadeklarowała, że chce nadal przekazywać składki do OFE¹.

Czy i w jaki sposób debata na temat projektowanych zmian wpłynęła na poglądy Polaków w tej kwestii? Jak duża część ubezpieczonych w otwartych funduszach emerytalnych myśli o pozostaniu w OFE, a ilu się na to nie zdecyduje²?

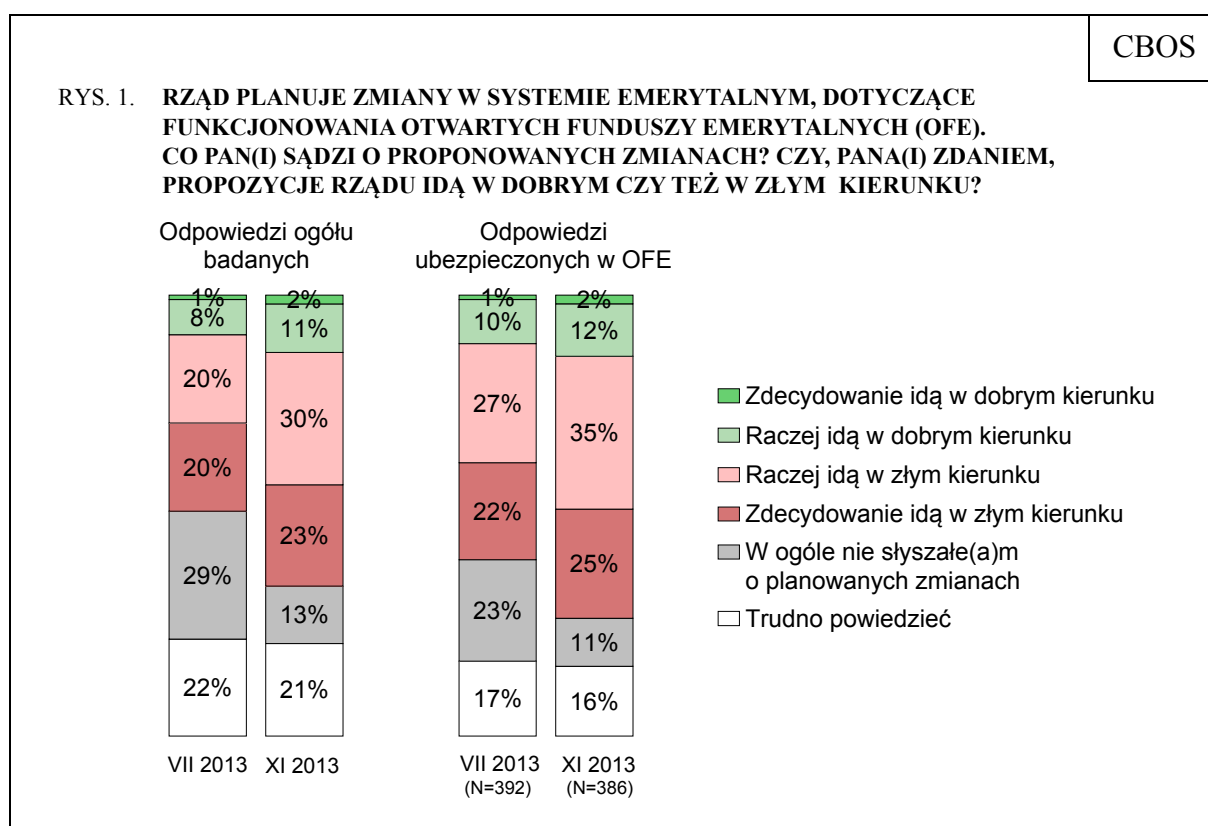
---

¹ Por. kom. CBOS „Reakcje na planowane zmiany dotyczące funkcjonowania OFE” (oprac. B. Roguska), lipiec 2013.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (282) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 7–14 listopada 2013 roku na liczącej 990 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

STOSUNEK DO ZMIAN DOTYCZĄCYCH FUNKCJONOWANIA OFE

Dyskusja na temat planowanych rozwiązań sprawiła, że w ciągu ostatnich czterech miesięcy wyraźnie zmalał odsetek osób, które nie słyszały o planowanych zmianach dotyczących funkcjonowania OFE (z 29% do 13%). Jednocześnie przybyło przekonanych, że propozycje rządu idą w złym kierunku (wzrost o 13 punktów), a w mniejszym stopniu także osób pozytywnie oceniających projekt rządu (o 4 punkty). Opinie o planowanych zmianach w systemie emerytalnym nadal pozostają w przeważającej mierze krytyczne (53% ocen negatywnych, 13% pozytywnych).

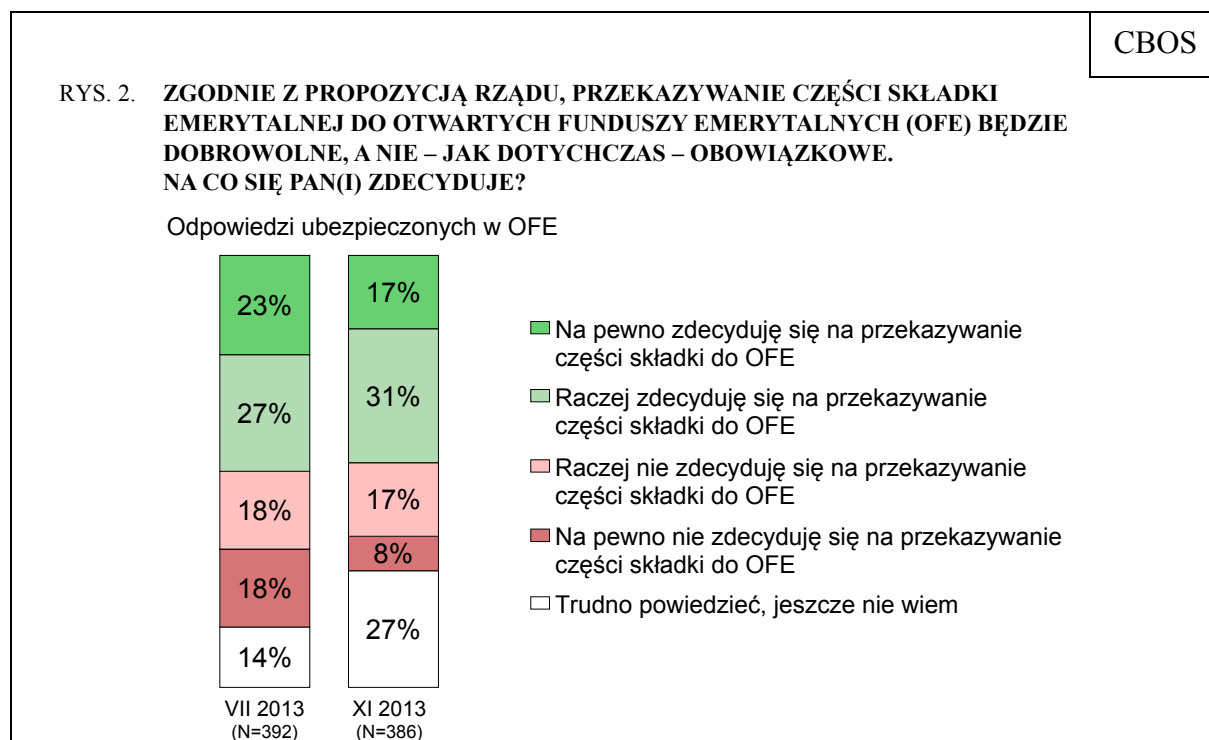
Dezaprobata projektowanych zmian przeważa we wszystkich analizowanych grupach społeczno-demograficznych. Stosunek do zmian najsilniej różnicuje wiek. Wielu spośród najmłodszych respondentów (mających od 18 do 24 lat), w większości nieobjętych jeszcze żadnym systemem emerytalnym i nieodprowadzających składek emerytalnych, nie słyszało o projekcie zmian dotyczących funkcjonowania OFE (29%). Stosunkowo najwięcej przeciwników rządowych propozycji (67%) jest wśród badanych mających od 35 do 44 lat, a więc osób w większości odprowadzających składki do OFE i prawdopodobnie na ogół dobrze pamiętających reformę emerytalną z 1999 roku oraz obietnice jej towarzyszące.

Wśród osób potencjalnie najbardziej zainteresowanych wprowadzanymi zmianami, a więc wśród ubezpieczonych w OFE – podobnie jak wśród ogółu badanych – wzrosła wiedza na temat planowanych rozwiązań: odsetek osób, które nie słyszały o planowanych zmianach zmalał z 23% do 11%. Jednocześnie wyraźnie zwiększył się odsetek przeciwników projektu rządowego (z 49% do 60%), podczas gdy odsetek zwolenników zmian w funkcjonowaniu OFE wzrósł jedynie z 11% do 14%.

WYBÓR UBEZPIECZONYCH W OFE

Projekt rządu zakłada, że ubezpieczeni w OFE, jeśli chcą nadal odprowadzać część składki emerytalnej do funduszu, muszą złożyć specjalne oświadczenie w ZUS. Będą mieli na to czas od 1 kwietnia do 31 lipca 2014 roku. Decyzja ta nie będzie jednak, jak to pierwotnie planowano, nieodwracalna.

Ubezpieczonych w OFE ponownie zapytaliśmy o ich decyzje w sprawie dalszego przekazywania składek emerytalnych do funduszu. Deklaracje członków OFE są obecnie mniej jednoznaczne niż w lipcu. Podobnie jak wówczas, przeważająca część z nich (48%, o 2 punkty mniej) zadeklarowała, że zdecyduje się na pozostanie w OFE. Zmniejszył się natomiast odsetek osób twierdzących, że nie zdecydują się na to (z 36% do 25%) oraz niemal podwoił się odsetek ubezpieczonych w OFE, którzy jeszcze nie wiedzą, co zrobią (z 14% do 27%).

W lipcu 2013 roku pytanie brzmiało: „Jeśli przekazywanie części składki emerytalnej do otwartych funduszy emerytalnych (OFE) byłoby dobrowolne, a nie – jak dotychczas – obowiązkowe, to na co by się Pan(i) zdecydował(a)?”

Zarówno tych, którzy zamierzają nadal odprowadzać składki do OFE, jak i tych, którzy deklarują, że nie zdecydują się na pozostanie w OFE, poprosiliśmy o uzasadnienie swoich preferencji. Badani nie korzystali z gotowej listy odpowiedzi, ale formułowali je samodzielnie.

Osoby, które chcą nadal odprowadzać część swojej składki emerytalnej do OFE, zwracały uwagę przede wszystkim na bezpieczeństwo zgromadzonych środków i pewność ich wypłaty w przyszłości oraz na wysokość przyszłej emerytury. Pozostając w OFE, chcą mieć pewność, że odprowadzane przez nich składki nie przepadną, i liczą na wyższe świadczenie emerytalne w przyszłości. Wiele osób wprost deklaruje brak zaufania do ZUS i wyraża obawy o wypłacalność tej instytucji w przyszłości. W decyzji o pozostaniu w OFE zawarty jest też nierzadko element myślenia strategicznego, zgodnie z którym odprowadzanie części składki do OFE prowadzi do dywersyfikacji ryzyka i w efekcie daje lepsze zabezpieczenie na przyszłość, bowiem emerytura będzie finansowana z dwóch niezależnych od siebie źródeł. Za pozostaniem w OFE przemawia także – w ocenie badanych – możliwość dziedziczenia zgromadzonych na koncie emerytalnym środków (*nota bene* dziedziczenie środków dotyczy i – zgodnie z projektem – ma dotyczyć także pieniędzy zewidencjonowanych na subkontach w ZUS). Do pozostania w OFE skłania również dobra ocena ich funkcjonowania: przekonanie, że korzystnie inwestują powierzone im pieniądze, wypracowując zyski dla swoich członków. Osoby zamierzające nadal przekazywać składki do OFE powołują się także na potrzebę konsekwencji w działaniu – a więc kontynuowania wpłat – i niekiedy także na obawę o utratę już zgromadzonego kapitału.

ODPOWIEDZI UBEZPIECZONYCH W OFE, KTÓRZY DEKLARUJĄ, ŻE ZDECYDUJĄ SIĘ NA PRZEKAZYWANIE CZĘŚCI SKŁADKI DO OFE (N=184)

	CBOS
Dlaczego zdecyduje się Pan(i) na przekazanie części składki do OFE?	
Nadzieja na wyższą emeryturę, dodatkowa kwota do emerytury, większa stopa zwrotu w OFE (<i>będą lepsze pieniądze na emeryturę; da mi to dodatkową kwotę do emerytury</i>)	26%
Zaufanie do OFE, bezpieczeństwo zgromadzonych środków i pewność ich wypłaty (<i>to pewne pieniądze, tam moje pieniądze nie przepadną</i>)	25%
Dwa źródła finansowania emerytury, dodatkowe zabezpieczenie na przyszłość (<i>bo lepiej mieć dwie deski ratunku; lepsze zarządzanie ryzykiem</i>)	15%
Brak zaufania do ZUS, obawa o niewypłacalność ZUS w przyszłości i inne krytyczne uwagi na temat funkcjonowania ZUS (<i>ZUS wg mnie jest workiem bez dna, straszą niskimi emeryturami – nie mam do nich zaufania; ZUS trwoni pieniądze, widać, jakie budynki stawiają</i>)	14%
Ciągłość przekazywania składek do OFE, kontynuacja wpłat (<i>jestem już w OFE; już długo odkładam, nie chcę tego stracić</i>)	5%
Dobra ocena działalności OFE (<i>inwestują pieniądze, wypracowują zyski</i>)	4%
Dziedziczenie pieniędzy w OFE	4%
Niepewność co do rozwoju sytuacji	2%
W OFE są <u>moje</u> pieniądze	1%
Ogólniki (<i>to lepsze rozwiązanie</i>)	5%
Inne wypowiedzi	3%
Trudno powiedzieć	5%

Odowiedzi nie sumują się do 100%, gdyż badani mogli podać kilka powodów

Osoby deklarujące, że nie zdecydują się na przekazywanie części składki emerytalnej do OFE, mówiły przede wszystkim o braku zaufania do tych instytucji i obawie o utratę zgromadzonych tam oszczędności. Rzadziej wskazywanym, choć także znaczącym motywem tej decyzji, było deklarowane zaufanie do ZUS. Osoby niezamierzające pozostać w OFE nie wierzą, że przekazując składki do funduszy uzyskają w przyszłości wyższe świadczenia emerytalne. Do pozostania w OFE zniechęca również niestabilność zasad ich funkcjonowania i wprowadzane ograniczenia ich działalności. Pojawiały się też głosy świadczące o ogólnym zniechęceniu i braku wiary w system emerytalny. Respondenci deklarowali zatem, że cały system emerytalny działa źle i że woleliby sami odkładać na emeryturę. Brak wiedzy o zasadach działania systemu emerytalnego i o funkcjonowaniu otwartych funduszy emerytalnych także nie skłania do decyzji o wyborze OFE.

ODPOWIEDZI UBEZPIECZONYCH W OFE, KTÓRZY DEKLARUJĄ, ŻE NIE ZDECYDUJĄ SIĘ NA PRZEKAZANIE CZĘŚCI SKŁADKI DO OFE (N=97)

	CBOS
Dlaczego nie zdecydował się Pan(i) na przekazanie części składki do OFE?	
Brak zaufania do OFE, obawa o utratę pieniędzy (<i>boję się, że nie będę miał emerytury na starość; bo się na tym nie znam i się boję, że mnie oszukają; mogą firmę zwinąć i nie będzie pieniędzy; czy to nie jest tylko nabijanie kasy osobom obsługującym te fundusze?</i>)	28%
Brak nadziei na wyższe świadczenia emerytalne dzięki OFE (<i>źle obracają pieniędzmi, niepewny zysk</i>)	13%
Zaufanie do ZUS, większe bezpieczeństwo wypłaty emerytur z ZUS, pewniejsza emerytura	12%
Niestabilność zasad funkcjonowania OFE, ograniczenie działalności OFE (<i> rząd chce przenieść wszystko do ZUS; OFE traci składki</i>)	9%
Ogólne zniechęcenie, brak wiary w system emerytalny (<i>ani tu, ani tu nie jest dobrze; wolałbym sam odkładać na emeryturę</i>)	8%
Brak przekonania do OFE – ogólnie (<i>nie wiem, w czym OFE mogą być lepsze niż ZUS</i>)	7%
Dezorientacja, brak wiedzy o funkcjonowaniu OFE i o proponowanych zmianach	4%
Funkcjonowanie OFE przyczynia się do zadłużania państwa	2%
Jedno źródło finansowania emerytury	2%
Ogólniki i tautologie	2%
Inne wypowiedzi	5%
Trudno powiedzieć	8%

Badani mogli podać kilka powodów

OCENA SKUTKÓW ZMIAN

Jest zrozumiałe, że stosunek do zapowiedzianych przez rząd zmian zależy od oceny ich skutków dla przyszłych emerytów. Zważywszy wcześniej przedstawione opinie na temat propozycji rządu, nie może dziwić fakt, że ponad połowa badanych spośród tych, którzy słyszeli o projekcie rządowym (53%), w tym także ponad połowa odprowadzających składki do OFE (56%), uważa, że przyszli emeryci stracą w wyniku planowanych zmian.

Ocena skutków zmian dla przyszłych emerytów ma zasadnicze znaczenie dla stosunku do propozycji rządu, natomiast zdecydowanie mniej istotne dla ich społecznej oceny są konsekwencje planowanych zmian dla finansów publicznych. Kwestia ta ma jednak pierwszoplanowe znaczenie dla polityki państwa. W krótkim okresie planowane zmiany poprawią stan finansów publicznych, jednak w dłuższej perspektywie – jak wynika z analiz

Forum Obywatelskiego Rozwoju – będą miały wpływ niekorzystny. Zwiększają bowiem zobowiązania państwa wobec przyszłych emerytów, a więc ukryty dług publiczny³.

Większość ankietowanych spośród tych, którzy słyszeli o zmianach dotyczących funkcjonowania OFE (54%, w tym 58% członków OFE), ma świadomość, że będą one korzystne dla bieżących finansów państwa. Trudne do oceny są natomiast dla badanych długofalowe skutki planowanych rozwiązań. Niemal połowa spośród ogółu ankietowanych, którzy słyszeli o rządowym projekcie (48%), i ponad dwie piąte ubezpieczonych w OFE (44%) nie potrafi ocenić skutków zmian w OFE dla finansów państwa w przyszłości, za 20–30 lat. Osoby, które mają stanowisko w tej kwestii, są podzielone w opiniach.

Tabela 1

Czy proponowane przez rząd zmiany w systemie emerytalnym, dotyczące działalności otwartych funduszy emerytalnych (OFE), będą korzystne czy też niekorzystne:	Odpowiedzi badanych, którzy słyszeli o zmianach (N=862)	Odpowiedzi ubezpieczonych w OFE, którzy słyszeli o zmianach (N=347)
	w procentach	
– dla przyszłych emerytów w powszechnym systemie emerytalnym		
Zdecydowanie korzystne	2	2
Raczej korzystne	12	17
Raczej niekorzystne	39	43
Zdecydowanie niekorzystne	17	13
Trudno powiedzieć	30	25
– dla bieżących finansów państwa		
Zdecydowanie korzystne	16	18
Raczej korzystne	38	40
Raczej niekorzystne	14	15
Zdecydowanie niekorzystne	3	3
Trudno powiedzieć	29	24
– dla finansów państwa w przyszłości, za 20–30 lat		
Zdecydowanie korzystne	5	5
Raczej korzystne	21	21
Raczej niekorzystne	17	20
Zdecydowanie niekorzystne	9	10
Trudno powiedzieć	48	44

Jak wspomniano, całościowa ocena zmian zależy zatem od opinii o jej skutkach dla przyszłych emerytów. Osoby dobrze oceniające rządowe propozycje uważają na ogół, że przyszli emeryci skorzystają na zmianach. Przeciwnego zdania są ankietowani krytycznie nastawieni do projektowanych rozwiązań.

³ Informacje na ten temat są zawarte na stronie internetowej <http://www.dlugpubliczny.org.pl>

Zarówno osoby odnoszące się do projektu rządowego z aprobatą, jak i jego krytycy przyznają, że zmiany będą korzystne dla bieżących finansów państw. Co do długofalowych skutków zmian są pewne różnice w ocenach: zwolennicy zmian skłonni są mówić raczej o ich pozytywnych efektach dla finansów państwa w przyszłości, przeciwnicy zaś nieco częściej dostrzegają ich negatywny wpływ.

Tabela 2

Czy, Pana(i) zdaniem, propozycje rządu idą w dobrym czy też w złym kierunku?	Czy proponowane przez rząd zmiany w systemie emerytalnym dotyczące działalności otwartych funduszy emerytalnych (OFE) będą korzystne czy też niekorzystne dla przyszłych emerytów w powszechnym systemie emerytalnym?			
	Korzystne	Niekorzystne	Trudno powiedzieć	Ogółem
	w procentach			
Idą w dobrym kierunku	52	24	24	100
Idą w złym kierunku	8	78	14	100
Trudno powiedzieć	6	21	73	100

Tabela 3

Czy, Pana(i) zdaniem, propozycje rządu idą w dobrym czy też w złym kierunku?	Czy proponowane przez rząd zmiany w systemie emerytalnym dotyczące działalności otwartych funduszy emerytalnych (OFE) będą korzystne czy też niekorzystne dla bieżących finansów państwa?			
	Korzystne	Niekorzystne	Trudno powiedzieć	Ogółem
	w procentach			
Idą w dobrym kierunku	66	18	16	100
Idą w złym kierunku	61	22	17	100
Trudno powiedzieć	29	5	66	100

Tabela 4

Czy, Pana(i) zdaniem, propozycje rządu idą w dobrym czy też w złym kierunku?	Czy proponowane przez rząd zmiany w systemie emerytalnym dotyczące działalności otwartych funduszy emerytalnych (OFE) będą korzystne czy też niekorzystne dla finansów państwa za 20–30 lat?			
	Korzystne	Niekorzystne	Trudno powiedzieć	Ogółem
	w procentach			
Idą w dobrym kierunku	38	22	40	100
Idą w złym kierunku	28	35	37	100
Trudno powiedzieć	13	7	80	100

Tocząca się w ostatnich miesiącach dyskusja na temat zmian dotyczących funkcjonowania OFE, choć przybliżyła Polakom założenia planowanej reformy, jednak nie zmieniła ich – na ogół krytycznych – opinii o projekcie rządowym. W ocenie przeważającej części badanych planowane zmiany idą w złym kierunku i będą niekorzystne dla przyszłych emerytów.

Połowa ubezpieczonych w otwartych funduszach emerytalnych – zgodnie z dzisiejszymi deklaracjami – zamierza pozostać w OFE. Do takiej decyzji skłania większa, ich zdaniem, wiarygodność OFE niż ZUS oraz nadzieja na wyższe świadczenie emerytalne w przyszłości.

Opracowała
Beata ROGUSKA

Tabela 1

		Rząd planuje zmiany w systemie emerytalnym, dotyczące funkcjonowania Otwartych Funduszy Emerytalnych. Co Pan(i) sądzi o proponowanych zmianach? Czy, Pana(i) zdaniem, propozycje rządu idą w dobrym, czy też złym kierunku?				Liczba osób
		Idą w dobrym kierunku	Idą w złym kierunku	W ogólnie nie słyszałem(a)m o planowanych zmianach	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		13	53	13	21	986
Płeć	Mężczyźni	16	54	12	19	472
	Kobiety	10	52	14	24	514
Wiek	18-24 lata	11	46	29	13	115
	25-34	12	57	15	16	199
	35-44	9	67	8	16	170
	45-54	18	57	9	16	160
	55-64	11	51	7	31	172
	65 lat i więcej	13	38	15	34	170
Miejsce zamieszkania	Wieś	11	56	13	20	377
	Miasto do 19 999	16	48	13	23	154
	20 000 - 99 999	11	48	15	26	189
	100 000 - 499 999	14	53	13	20	165
	500 000 i więcej mieszk.	13	56	10	21	102
Wykształcenie	Podstawowe	8	45	23	23	215
	Zasadnicze zawodowe	10	57	11	21	243
	Średnie	14	54	10	22	330
	Wyższe	18	53	9	20	199
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	11	55	8	26	82
	Średni personel, technicy	22	57	13	8	48
	Pracownicy adm.-biurowi	7	67	5	20	68
	Pracownicy usług	13	55	14	18	66
	Robotnicy wykwalifikowani	15	58	9	17	114
	Robotnicy niewykwalifik.	16	50	14	19	67
	Rolnicy	8	62	10	19	49
	Pracujący na własny rach.	18	64	3	15	42
Bierni zawodowo	Renciści	15	42	8	35	69
	Emeryci	12	43	12	34	199
	Uczniowie i studenci	10	41	38	11	49
	Bezrobotni	8	62	21	10	86
	Gospodynie domowe i inni	16	47	21	16	48
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	15	51	8	26	132
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	11	57	15	17	92
	sekt. pryw. poza rolnict.	13	64	9	14	263
	prywatnym gosp. rolnym	5	63	10	22	52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	8	50	27	15	125
	501-750	13	61	10	15	104
	751-1000	8	55	12	25	149
	1001-1500	9	56	8	27	156
	Powyżej 1500 zł	20	53	10	16	206
Ocena własnych war. mater.	Złe	12	52	16	21	154
	Średnie	10	54	13	23	436
	Dobre	16	51	12	20	395
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	5	51	14	30	47
	Raz w tygodniu	12	56	13	20	430
	1-2 razy w miesiącu	15	52	8	26	170
	Kilka razy w roku	14	54	16	16	213
	W ogóle nie uczestniczy	12	43	16	28	126
Poglądy polityczne	Lewica	22	54	6	17	141
	Centrum	14	52	14	20	336
	Prawica	11	58	11	20	247
	Trudno powiedzieć	8	48	18	26	262

Tabela 2

		OPINIE OSÓB, KTÓRE SŁYSZAŁY O PLANOWANYCH ZMIANACH			Liczba osób
		Czy proponowane przez rząd zmiany w systemie emerytalnym, dotyczące działalności otwartych funduszy emerytalnych (OFE), będą korzystne czy też niekorzystne dla przyszłych emerytów w powszechnym systemie emerytalnym?			
		Korzystne	Niekorzystne	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		14	56	30	858
Płeć	Mężczyźni	15	58	27	417
	Kobiety	13	55	33	441
Wiek	18-24 lata	25	49	26	81
	25-34	19	57	24	170
	35-44	13	63	25	156
	45-54	14	56	29	146
	55-64	7	58	35	159
	65 lat i więcej	11	50	39	145
Miejsce zamieszkania	Wieś	10	60	30	328
	Miasto do 19 999	23	51	27	134
	20 000 - 99 999	16	53	32	161
	100 000 - 499 999	14	56	30	144
	500 000 i więcej mieszk.	13	58	29	91
Wykształcenie	Podstawowe	9	57	34	165
	Zasadnicze zawodowe	11	61	29	216
	Średnie	17	54	29	297
	Wyższe	17	54	29	180
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	10	56	34	76
	Średni personel, technicy	25	54	20	41
	Pracownicy adm.-biurowi	15	64	21	64
	Pracownicy usług	21	51	28	57
	Robotnicy wykwalifikowani	14	57	29	103
	Robotnicy niewykwalifik.	16	67	17	57
	Rolnicy	8	68	24	44
	Pracujący na własny rach.	19	47	34	39
Bierni zawodowo	Renciści	9	47	43	63
	Emeryci	8	55	37	176
	Uczniowie i studenci	27	49	24	31
	Bezrobotni	16	59	24	68
	Gospodynie domowe i inni	15	55	30	38
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	18	52	30	121
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	17	54	30	79
	sekt. pryw. poza rolnict.	14	62	24	240
	prywatnym gosp. rolnym	9	71	20	47
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	14	61	25	91
	501-750	14	63	23	93
	751-1000	13	64	23	132
	1001-1500	10	54	35	144
	Powyżej 1500 zł	17	57	26	184
Ocena własnych war. mater.	Złe	11	57	33	130
	Średnie	11	58	31	380
	Dobre	18	54	28	348
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	13	50	37	40
	Raz w tygodniu	13	61	27	377
	1-2 razy w miesiącu	16	50	34	156
	Kilka razy w roku	14	59	27	179
	W ogóle nie uczestniczy	15	48	38	106
Poglądy polityczne	Lewica	23	55	23	132
	Centrum	16	55	28	290
	Prawica	14	59	27	221
	Trudno powiedzieć	5	55	39	215

Tabela 3

		OPINIE OSÓB, KTÓRE SŁYSZAŁY O PLANOWANYCH ZMIANACH			Liczba osób
		Czy proponowane przez rząd zmiany w systemie emerytalnym, dotyczące działalności otwartych funduszy emerytalnych (OFE), będą korzystne czy też niekorzystne dla bieżących finansów państwa?			
		Korzystne	Niekorzystne	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		54	17	29	855
Płeć	Mężczyźni	60	15	25	416
	Kobiety	48	19	33	439
Wiek	18-24 lata	56	14	30	81
	25-34	58	22	19	170
	35-44	58	17	25	156
	45-54	60	13	27	145
	55-64	45	20	36	158
	65 lat i więcej	46	15	39	144
Miejsce zamieszkania	Wieś	55	15	30	327
	Miasto do 19 999	57	16	27	134
	20 000 - 99 999	45	22	32	160
	100 000 - 499 999	59	16	24	143
	500 000 i więcej mieszk.	52	19	29	91
Wykształcenie	Podstawowe	49	11	40	164
	Zasadnicze zawodowe	53	18	30	215
	Średnie	51	22	27	297
	Wyższe	64	14	22	179
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	58	18	24	76
	Średni personel, technicy	54	34	12	41
	Pracownicy adm.-biurowi	59	14	27	64
	Pracownicy usług	58	23	20	57
	Robotnicy wykwalifikowani	58	15	27	103
	Robotnicy niewykwalifik.	61	19	21	57
	Rolnicy	69	13	18	44
	Pracujący na własny rach.	54	17	29	39
Bierni zawodowo	Renciści	33	19	48	63
	Emeryci	48	13	39	175
	Uczniowie i studenci	57	11	32	31
	Bezrobotni	48	26	26	67
	Gospodynie domowe i inni	58	11	31	38
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	56	19	25	121
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	46	23	31	79
	sekt. pryw. poza rolnict.	63	17	20	239
	prywatnym gosp. rolnym	68	11	21	47
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	50	22	28	90
	501-750	54	20	26	93
	751-1000	57	17	26	132
	1001-1500	57	16	28	144
	Powyżej 1500 zł	61	18	21	184
Ocena własnych war. mater.	Złe	40	20	40	129
	Średnie	52	16	32	379
	Dobre	61	17	22	347
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	43	25	32	39
	Raz w tygodniu	56	17	27	376
	1-2 razy w miesiącu	51	16	32	156
	Kilka razy w roku	58	17	25	179
	W ogóle nie uczestniczy	47	18	35	105
Poglądy polityczne	Lewica	56	21	23	132
	Centrum	57	17	26	290
	Prawica	57	16	27	220
	Trudno powiedzieć	45	16	38	213

Tabela 4

		OPINIE OSÓB, KTÓRE SŁYSZAŁY O PLANOWANYCH ZMIANACH			Liczba osób
		Czy proponowane przez rząd zmiany w systemie emerytalnym, dotyczące działalności otwartych funduszy emerytalnych (OFE), będą korzystne czy też niekorzystne dla finansów państwa w przyszłości, za 20–30 lat?			
		Korzystne	Niekorzystne	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		26	26	48	853
Płeć	Mężczyźni	27	28	45	415
	Kobiety	24	25	51	438
Wiek	18-24 lata	43	19	39	81
	25-34	26	38	36	170
	35-44	31	25	44	156
	45-54	21	27	52	145
	55-64	19	30	51	157
	65 lat i więcej	22	12	66	143
Miejsce zamieszkania	Wieś	25	23	52	327
	Miasto do 19 999	31	21	48	133
	20 000 - 99 999	23	26	51	159
	100 000 - 499 999	29	30	41	143
	500 000 i więcej mieszk.	21	36	43	91
Wykształcenie	Podstawowe	23	15	62	163
	Zasadnicze zawodowe	24	25	51	215
	Średnie	24	29	47	296
	Wyższe	32	33	35	179
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	26	38	36	76
	Średni personel, technicy	24	38	38	41
	Pracownicy adm.-biurowi	22	39	39	64
	Pracownicy usług	29	35	37	57
	Robotnicy wykwalifikowani	30	22	48	103
	Robotnicy niewykwalifik.	27	25	48	57
	Rolnicy	27	32	41	44
	Pracujący na własny rach.	23	20	56	39
Bierni zawodowo	Renciści	21	21	58	63
	Emeryci	22	17	61	173
	Uczniowie i studenci	56	16	28	31
	Bezrobotni	29	23	48	67
	Gospodynie domowe i inni	14	28	59	38
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	23	31	46	121
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	26	28	46	79
	sekt. pryw. poza rolnict.	29	33	37	239
	prywatnym gosp. rolnym	22	32	46	47
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	29	26	45	90
	501-750	25	26	49	93
	751-1000	30	23	47	131
	1001-1500	27	25	47	143
	Powyżej 1500 zł	27	34	39	184
Ocena własnych war. mater.	Złe	19	22	59	129
	Średnie	22	25	52	378
	Dobre	32	28	40	346
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	23	23	54	39
	Raz w tygodniu	28	27	46	375
	1-2 razy w miesiącu	21	25	55	155
	Kilka razy w roku	28	28	45	179
	W ogóle nie uczestniczy	23	24	52	105
Poglądy polityczne	Lewica	34	29	37	132
	Centrum	25	28	47	289
	Prawica	28	28	44	219
	Trudno powiedzieć	19	19	62	213